

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 Maj 1877, kl. 1 e. m.

Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 7, angående underdånig skrifvelse i fråga om fardagsårsersättning åt visse tjänstemän vid indelta armén.

Uti en inom Första Kammarerna väckt och till samma Kammarers Första Tillfälliga Utskott remitterad motion (N:o 38) har Herr *von Geijer* föreslagit, att Riksdagen må aflåta underdånig skrifvelse med hemställan, "det Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande, huruvida icke tjänsteman af indelta armén, hvilken, när löneregleringen tog sin början, innehade beställning, hvarmed åtföljde boställe, det han icke hunnit tillträda, måtte af anslaget till fardagsårsrens inlösen komma i åtnjutande af fardagsårsersättning för sådant boställe."

Fardagsårsinrättningen torde hafva uppkommit af svårigheten, om ej omöjligheten att när som helst och utan föregången längre beredelsetid afträda bruket af en jordegendom. Då således rätt till fardagsår måst tillerkännas boställsinnehafvare liksom hvarje annan brukare af jord, har en ny innehafvare af tjänst, som aflönas genom boställe, genom afsaknad af denna sin löneinkomst under företrädarens fardagsår erhållit en lönefordran, hvilken honom vid afgang från samma tjänst godtgöres på det sätt, att han i sin tur får åtnjuta fardagsår. Det ligger i sakens natur, att hvarje sålunda uppkommen fardagsårsfordran liquideras genom åtnjutande af fardagsår å just det boställe, hvars afkomst varit i början af hans tjänsteutöfning honom undanhållen.

En annan hufvudgrundsats angående fardagsrätt är den, att sådan rätt icke åtnjutes å jordegendom, som man ej tillträtt. Det stadgande i 55 § af Militieboställsordningen angående en inskränkt rätt i vissa fall för sterblus efter militär att åtnjuta afkastning af boställe, som ej af honom hunnit tillträdas, torde egentligen

Bih. till Riksd. Prot. 1877. 8 Saml. 2 Afđ. 1 Band. 7 Häft.

icke vara något undantag från denna allmänna civilrättsliga regel, utan endast en unnad förmån för sterbhusen, vid hvilka ofta nog förekomma bevekande omständigheter, samt benämnas den ej heller i nämnda lagrum såsom fardagsrätt.

Uti det af motionären framställda exempel, har der omnämnde militär genom att åtnjuta två fardagsår (från den 14 Mars 1875 till den 14 Mars 1877) å bostället Ohlstorp erhållit full ersättning för sin fardagsårsfordran vid detta boställe, hvilken ersättning ej förringas deraf, att han funnit för sig förmånligt att för det sista fardagsåret mottaga kontant lösen af statsverket. Chefsbostället Hilleshög, som blef ledigt från företrädarens fardagsrätt först efter ingången af år 1876, har den nyutnämde chefen, som var underkastad lönereglering, aldrig haft rätt att tillträda, hvarföre han följaktligen, om hvad ofvan yttrats är riktigt, ett heller egt någon fardagsrätt derå. Då han emellertid, innan han den 1 Januari år 1876 inträdde på ny lönestat, under 9 månader af år 1875 varit regementschef utan att åtnjuta den embetet anslagna boställsafkastning, har han nyssnämnde 1 Januari, då han kom i besittning af full regementschefs aflöning efter nya staten, onekligen haft en lönefordran af staten, motsvarande 9 månaders boställsafkastning, hvilken fordran ock, i öfverensstämmelse med billighetens kraf, blifvit honom ersatt.

Hvad om det af motionären framställda exemplet nu blifvit anfördt, har sin tillämplighet på alla de fall, då den som blifvit utnämnd till tjänstebefattning, hvarmed enligt gamla staten bostadsboställe varit förenadt, ej till följd af den mellankomna löneregleringen fått tillträda detsamma.

Ehuru Militieboställsordningen icke innehåller och, såsom motionären äfven synes medgifva, icke kunnat innehålla föreskrifter för alla de fall, som måste inträffa vid den oförutsedda händelsen, att det indelta aflöningssättet skulle upphöra, så synes motionären likväl hålla före, att, der bestämda föreskrifter saknades, i stället andra uti samma boställsordning befintliga stadganden borde hafva blifvit tillämpade. Utskottet anser deremot att det varit med både billighet och rättvisa öfverensstämmande, att vid fall, för hvilka inga föreskrifter funnos, förhållandena blifvit så ordnade, att en hvar fått tillgodonjuta full lön för den tid han sin tjänst verkligen innehafte. Häraf hade icke kunnat betingas, hvarken att den, hvilken en kortare tid före den 1 Januari 1876 innehafte tjänst, som ditintills med bostadsboställe aflönats, skulle för denna tid få uppbära ersättning för ett eller två års afkastning af boställe, som han icke tillträdde, eller att på honom skulle hafva blifvit tillämpadt ett för militärs sterbhus medgifvet undantagstadgande; men finner Utskottet alla billiga anspråk hafva uti ifrågavarande fall blifvit uppfyllda, då genom Kongl. brefvet den 13 Juli 1875 stadgades, att indelningshafvare vid indelta armén, hvilka ännu ej hunnit tillträda de dem enligt då gällande stat tillkommande boställen, skulle från extra anslaget till fardagsårens inlösen erhålla ersättning för boställets afkastning under den tid före den 1 Januari 1876 de varit i afsaknad af detsamma, likväl med afdrag af boställsräntan. Utskottet får derfor vördsamt hemställa:

att Herr von Geijers här ofvan omnämnda motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 Maj 1877.

På Utskottets vägnar:

O. E. L. Dahm.

N:o 9.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 Maj 1877, kl. 1 e. m.

Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 8, i anledning af Herr O. Perssons motion N:o 31 angående aflåtande till Kongl. Maj:t af underdånig skrifvelse om omedelbar förtullning af vissa slag utländskt bränvin och sprit, som till riket sjövägen införes.

Uti förenämnda inom Första Kammaran väckta och till Utskottets behandling hänvisade motion framställes det förslag, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att vid en förestående omarbetning af tullstadgan sådana bestämmelser måtte deri inrymmas, "att utländskt bränvin och sprit af säd och potatis, likasom s. k. drufbränvin måtte utan några undantag genast efter lossning från fartyg tullbehandlas och afgiften därför erläggas".

Till detta förslag har motionären hemtat anledning från den skiljaktighet som förefinnes emellan nu gällande föreskrifter i § 93 af nåd. Tullstadgan d. 7 Dec. 1860 och i Kongl. Kungörelsen d. 22 Juli 1875, å ena sidan, och det förslag till ny tullstadga, som för närvarande är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende, å den andra